

Inserati se sprejemajo in velja tritopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo administracije in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna števil. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

 Prihodnja številka „Slovenca“ izide zarad praznika še le v torek 6. februarja.

Naskok na Tirolce.

Tirolski deželni zbor je razpuščen. To je važna novica, ki bo posebno v Tirolih duhove razburjala. Znano je, da so tirolski poslanci lani zapustili zbornico, ko se je nasproti potrjeni deželni postavi — dovolila vstanovitve dveh protestantskih občin na Tirolskem. Z izstopom katoliških poslancev je bil deželni zbor razgnan, ker liberalci so v manjšini, in niso mogli dalje zborovati. Že tačas so se oglašali liberalni listi, naj se zbor razpusti; a ministerstvo do sedaj ni imelo tega poguma. Sedaj ga je našlo nadejaje se morda povolnejših volitev. Liberalna stranka bode vse žile napela, in vse poskusila, da si pri novih volitvah pridobi liberalno večino, naj pomaga kar more. Pa kakor razmere na Tirolskem poznamo, se nadejamo, da je to upanje prazno. V deželi, kjer je že vsak boljši kmet na političen list naročen, se ne dajo nobene politične eskamotaže izpeljevati. Naprej vemo, da pride liberalna stranka moralčno tepena iz volilnega boja.

Reč ima pa še drugo lice. Vpraša se, kaj si pridobi vladajoča stranka, če žali najzvestej narod v državi? Ali je politično, odtujiti si deželo, ktera je že tolikrat velike žrtve prinašala za blagor dinastije in države? V tem oziru zadeva sedanje liberalce velika odgovornost. Od nekdanj so Tirolci radi žrtvovali kri in premoženje za državo; kedar je bil sovražnik blizu, zadostoval je klic cesarjev, in staro in mlado je hitelo po orožje, v enem

hipu stala je hrabra in v streljanji izurjena črna vojska na napadeni meji. Brez vojaške državne pomoči ubranili so Tirolci že večkrat sami svojo deželo pred sovražnimi napadi, in ohranili svoje hribe sebi in cesarju. V novejšem času pa se je tirolska vnema precej ohladila; boli jih, da pri liberalni stranki kakega juda ali privandranega Prusa glas več velja, kakor volja zvestih domobrancev; boli jih, da se jim več ne pusti po stari šegi živeti, da se jim vsiljujejo nove liberalne postavbe, civilni zakon, brezverske šole, protestantsko naseljenje in še več takih reči. Kdo bi se tedaj čudil, da pojema tista vnema, katero je nad Tirolci nekdanj občudoval ves svet?

Katoličani pa vidimo, da liberalnih naskokov še davno ni konec; če se Tirolcem ne prizanaša, koliko manj prizanesljivosti se je nam nadejati, ki nismo — Nemci. O Tirolcih smo prepričani, da bodo stanovitni ostali, pa želimo, da bi tudi mi, kedar nas Bog obišče.

Neodvisnost cerkve od države

(Dalje.)

S svetohlinskim dokazovanjem iz naših verskih virov toraj liberalizem ne opravi ničesar; bolje je, da čisto pokaže svoje naravno stališče, taječ vse čeznaravno. Zato se tudi zdaj, ko je postal materijalističen, le malokdaj še poslužuje omenjenih dokazov; raje sprejme ko „aksiom“ ko resnico, ki je nobeden ne more in ne sme tajiti, da je cerkev odvisna; kdor ne veruje tega: anathema sit! On je mračnjak, hlinec, ultramontanec! V sveti jezi čisto pozabi pri taki priložnosti svojo človeko-

ljubnost in v svoji gorečnosti se gnjevi in peni nad tistimi, ki za tako očevidno resnico hočejo še dokazov. Naj mu bo!

Kaj je toraj uk sv. cerkve o razmeri cerkve in države? Kaj mora trditi, v kom ne more prijenjati le za pičico?

Razločujemo med veljavo ali avtoriteto in oblastjo. Po veljavi gotovo se ne morete enake imenovati cerkev in države; tu odločuje namen, odločujejo pomočki, vstanovitve, odločuje poglavitno volja božja; in pa teh okoliščinah je cerkev nad državo. Če pa se oziramo na oblast, imate obe družbi različen delokrog; v svojem delokrogu ste neodvisni ena od druge. Naravno pa je, da ker ste obe vidni, ker imate obe prav za prav enak namen, ter ga dosegujete le po različni poti, se semtertje tudi zadevate in tu ima predstvo zopet cerkev. To je naš uk; obdeloval ga bom v dveh odstavkih:

1. Cerkev in država ste neodvisni ena od druge vsaka v svojem krogu; to naj natančneje določim v tem članku, in potem v posamnem razvijam v poznejih.

2. Cerkev je po veljavi nad državo; kjer se dotikate, tedaj v tako zvanih „mešanih rečeh“ ima prednost cerkev. To je predmet prihodnjemu spisu.

Da je cerkev neodvisna od države, dokazal sem že negativno; pokazal sem namreč ničevnost razlogov, ktere kopiči zoper to najvažnejšo lastnost liberalizem. Naj sledi še kaj malega!

V svoji neskončni modrosti je Bog vstanovil dve oblati, duhovno in državno; ni hotel, da bi bile združene, smpak ločil ji je. Ravno iz te ločitve se že naravno izvija, da

Ričet.

(Skuhan v kuhinji Obadoviča II.)

Jaz sem rad vesel, če imam le količkaj vzroka za to. Ali za razveseljevanje ga ni slabšega časa, kakor je sedanji. Zato se meni godi taka, kakor drsalcem v zimi, kakoršna je letos; drsali bi se radi, a ledú ni. Ker sem pa jaz vendar-le na vso moč vesel, delam, kakor drsalec, ki se pod kapom drsa; vsako, če tudi žalostno priliko porabim v to, da se malo razsmejem, in se tako o sedanjih slabih časih nekoliko dobre volje nalezem ter tisto mreno, ktero Nemec imenuje „Zwerchfell“, malo potrese.

Demokrit, kterege sem že davno prebral, me je učil, da utegne marsikaka dogodba, če prav je sama na sebi žalostna, postati smešna po tem, kako se vrši. Tako n. pr. sodnijska obravnava, zlasti če gre komu za glavo, nikakor ni humoristična. Ali če se zatoženec pri nji tako obnaša, kakor da bi šlo le za par soldov ali par mesecev zapora, potem utegne tudi taka obravnava humoristična postati. Na Dunaji je bila te dni taka obravnava. Stal je pred sodnijo človek, ki je svojo lastno

mater zadavil, jo vrgel pod posteljo, potem pa na postelji ne le mirno spal, ampak še celó grozovito smrčal. To je že več ko človeška, to je zverinska humoristika. Ko so ga pri obravnavi vprašali, če ga ni vest pekla, in ko je neka priča izrekla, da se je hotel sam „fentati“, ga je vprašal sodnik, zakaj se res sam ni umoril. Čujte in občudujte odgovor! „Skouca, je rekel mladi morilec, sem se hotel res sam obesiti, ali premislil sem se, ker kaj tacega lahko tudi sodnija z menoj stori.“ Obsojen je bil pač k smrti, ali v tem odgovoru je res neka humoristika; Nemec jej pravi „Galgenhumor.“ Čemu bi se sam obešal, če ga slavna sodnija lahko dá obesiti? Res je, čemu li bi bile sodnije, če bi se jim hudodelniki sami obešali! — Ta logika je jasna, ko beli dan, samo nekako humoristična je, zlasti če se vse to godi na Dunaji, od koder pošiljajo že dolgo časa omiko, blaženost, pravičnost in vse druge lepe lastnosti po vsi Avstriji.

Jaz ne vem, kako bi od te žalostne dogodbe prešel na kaj družega. Ali po pregovoru: previdnost človeka ne zapusti, če ni lačen, je pa žejen,“ si pomagam iz zadrege in rečem,

da ravno isti hip, ko sem to bral v dunajskih časnikih, se prikaže ponosna, res orjaška oseba v črnogorski obleki in potegne vse moje misli ná-se. Mahoma je pozabljen dunajski morilec svoje lastne matere, ker pred mano stoji sin tistega naroda, ki za svojo mater domovino preliwa svojo kri. Klobuk dol pred njim!

Častiti bralci naj mi ne zamerijo, če jim tu naravnost rečem, da ne vem, kako bi jim tacega junaka predstavil. Mislite si možaka seženj visoke postave, po solnci, burji in vsake vrste vremenu pobarvanega obraza, črnogorsko obritega in oblečenega, ponosne hoje, ponosnega značaja, na glavi kapico z znamenjem črnogorskega majorja, na prsih Danilov križec, kterege deli knez črnogorski le onim, ki so se pod njegovimi očmi v boji posebno odlikovali. To je redka prikazen pri nas, kjer so redovi jako pogosti. Ni čuda, da sem želel, s tem bratom z juga se bolj soznaniti; povod mi ni bila gola radovednost, ampak sočutje do hrabrega naroda, ki je v sedanjem boji takó pobijal Turke, da mu v zgodovini skoro ni para — vsaj v novejši ne. Naj tu na kratko povem nekoliko iz najinega pogovora, ki je postal v družbi zelo živahen.

ni hotel, da bi bila ena podložna drugi; kajti potem ne bi bile dve oblasti, ampak le ena, ktere pododdelek bi bila druga. Sicer bi tudi iz tega, da bi ju bil sklenil v eni veljavi, ne sledila odvisnost ene od druge; lahko bi bil kralj tudi višji duhoven, kakor je to bilo začetkoma; a zaradi tega bi še ne bil duhovni ud podvržen državnemu. A ravno, ker je Bog prevedel slabost človeško, ki ni v stanu prenašati tolikega bremena tako, da bi enakomerno skrb imela za oboje, ločil je družbi in izročil čeznaravno cerkvi, naravno državi. S to določbo je dosledno razglasil tudi neodvisnost obeh oblasti, ker ji je ločil tako bistveno; s tem zgubila je svetna oblast vso veljavo o verskih rečeh, ktero je morda imela še poprej. Kristus je ustanovil cerkev, dal ji potrebna sredstva a naložil tudi dolžnosti, ki naj jih spolnuje brezobzirno; ko je rekel: „Pojdite in učite vse narode“, ni pristavil, če vam ne bode branil kakov kanceliparagraf; ko je zapovedal: „To storite v moj spomin“ ni pridjal: če vas ne bode motila slavna policija“. Brezpogojno, brezobzirno je naložil dolžnosti, dal v ta namen potrebne pomočke. Teh načel vedno se je držala nepremakljivo sv. cerkev; nikjer ni priganjala in ko so jo hotli podjarmiti, skrila se je v katakombe. Če odpremo zgodovinsko knjigo in beremo o katoliški cerkvi, kaj nahajamo, kakor vedne boje zoper razne sovražnike, ki so jo hotli storiti sužnjo lastnim željam? Bi jo bil li priganjal Trajan, Mark Avrel, Decij, Dioklecijan, ki so bili vendar izmed najboljših vladarjev rimskih, ko bi se bila hotla vdati njihovemu gospodstvu, priznavati nad svojim Bogom rimsko cesarstvo? In koliko je pretrpela nasproti bizantizmu, ki ji je naslednjič odtrgal nekdanj toliko krščanski orijent, zibel vsega krščanstva; a vedno je branila svojo svobodo, svojo neodvisnost; to je njena moč, to njena veljava; odpadla bi od svojega božjega poklica, da bi se odpovedala svobodi. Seveda znebila bi se sovražnikov najljutejih, a pomagala bi si ne, kajti vničila bi samo sebe. Vsi boji, vsa priganjanja, vse sile in moči niso je pripravile k temu. Kako so se papeži, stebri njeni, skala, na kateri stoji, kako so se oni upirali zoper osuževanje njim izročene cerkve, svedoči nam zgodovina. Cesarju Baziliju piše papež Štefan V: „Naša duhovska in apostoljska vrednost ne bo pod-

ložna kraljevi roki, kajti, dasi predstavljaš ti ko cesar na zemlji podobo Kristusovo, vendar ti je dana le oblast čez svetne in državne reči“. Njegove besede veljavne so za vse čase; kolikoršna si že bodi čast in veljava, ktero uživajo vladarji, cerkvene reči niso jim mar; to je reč naslednikov apostolskih.

In kaj bi se tudi država vtikala v cerkvene reči; vsaj ima vendar dosti, še preveč opraviti s svojimi. Zato pravi papež Nikolaj II. cesarju Mihaelu, naj bo zadovoljen z oskrbovanjem države in naj se ne dela, „kakor bi bil predstojnik cerkveni, ki je zapleten v svetna opravila. Isto povdarja tudi Gregor II. v pismu do Leona Izavričana: „Zato so cerkvi predstavljeni škofje zdržujoči se državnih opravil, in cesarji naj se enako zdržujejo cerkvenih“.

(Konec sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 1. februarja.

Avstrijske dežele.

Državni zbor je te dni obravnaval nasvet Seidlov, da naj se v brambo vinoreje naredi postava zoper ponarejevanje vina, ki vinorejcem jako škoduje. Pa večina je ta koristen nasvet zavrgla in judovski špekulanti bodo smeli brez skrbi ponarejevati vina in ljudstvo žuliti in slepiti. — Dostavek k zakonski postavi, ki pride sedaj pred gosposko zbornico, je po časnikih zbudil veliko razprav. Dotični odsek gosposke zbornice je od zbornice poslancev sklenjeno postavilo nekoliko spremenil. Po načrtu poslancev se smejo redovniki, ki niso prejeli višjih blagoslovov ženiti, če stopijo iz samostana; načrt gosposke zbornice pa duhovnikom in redovnikom zakon le dovoljuje, če prestopijo k drugi veri. Odsek to opravičuje s tem, da se zakon, ki se opira na zvestobo, ne more dovoliti ljudem, ki enostransko prelomijo sklenjeno pogodbo (samostanske obljube), ktere obljube se pa odvežejo, če izstopijo iz cerkve in prestopijo k drugi veri. Po državnih pastavah je to pač res, toda kdor prestopi k drugi veri, ravno tako prelomi pri sv. krstu slovesno storjeno pogodbo; če bi gospodje bili dosledni, bi jim morali zakon tudi v tem primerljeju prepovedati. Nadalje načrt gosposke zbornice prepoveduje zakon med

kristjani in judi, ktereга zbornica poslancev dovoljuje. Dr. Hasner, ki je sestavil dotični načrt, prav dobro omenja, da se notranja sloga življenja, ki pri zakonu mora biti, z različnostjo vere težko strinja, država pa mora skrbeti, da zaročenci pozneje ne bodo obžalovali zveze, ki so jo v strasti sklenili ne zmenivši se za vrske pomisleke. Če bi bil g. Hasner dosleden, bi moral prevedeti, da ravno to velja tudi o mešanih zakonih, ki so v nasprotju s cerkvenimi postavami, in ne bi bil smel dovoliti zakona med katoličani in ločenimi starokatoličani. Sicer pa vse omenjene zveze imena „zakon“ ne zaslužijo in bi se morale imenovati drugače, da bi jih priprosti ljudje ne stavili v enako vrsto s cerkvenim zakramentom.

Gališki deželni zbor se po naznanilu „Dziennika Polskega“ prične 3. marca.

Ministerska kriza je zopet na dnevnem redu; dunajsko ministerstvo sestavi boje Taaffe in Weber, ogersko Sennyey, vnanje prevzame Mollinary. Včeraj je imela reč rešena biti.

Vnanje države.

Turški veliki vezir se je obrnil do kneza srbskega in črnogorskega z vprašanjem, bi li ne hotela s Turčijo miru skleniti? Knez srbski je odgovoril, da naj se mu naznanijo pogoje, pod katerimi bi se to zamoglo zgoditi. V Beligradu pričakujejo posebnega pooblaščenca vlade turške.

Ruski car je na novega leta dan (13. januarja), ko so se mu vnanji diplomati poklonili, turškega poročnika vprašal, zakaj se Turčija želja Evrope ustavljati? On želi mir, če pa se prične vojska, bode za njo odgovoren le sultan. Poročnik je rekel, da hoče to svoji vladi naznaniti. — V berlinskih političnih krogih sodijo, da se vojska med Rusom in Turkom prične, preden poteče premirje. — „Istok“ opominja na brezuspešnost carigradske konferencije in na besede cara Aleksandra v Moskvi ter se nadeja, da Rusija svoje besede ne bode prelomila in izvršila osvobodjenje Slovanov balkanskih.

Izvirni dopisi.

Z Gorenjskega, 26. januarja. — (Kakšna je pri nas javna varnost). Včeraj zjutraj pride v hišo Glavarjevega beneficijata v Komendi nek mlad vlačugar v dolgi

Vrli sin Črnogore je šel po svojega sina v Beligrad, ki je tam študiral in ktereга so Srbi, ker je 18 let star, hoteli vzeti k vojakom. „Če že mora boriti se zoper Turka, — mi reče oče — boril se bo pri nas, da bom jaz videl, kaj zna.“ Zato se je napotil v Beligrad in se ustavil le nekoliko v Ljubljani, da bi videl tiste Slovence, ki simpatizirajo s Črnogorci, in mesto, v katerem je rojen tisti hrabri Hubmayer, s katerim je bil on štiri mesce skup v boji zoper Turčina. To mesto si je bilogle dal sam, na večer pa je prišel v čitalnico, središče slovenskega življenja v Ljubljani, in posrečilo se mu je najti tu res par Slovencev. (Kar je res, je res! Ljubljanski „Slovenci“ se ogibajo čitalnične gostilne, kakor kužnega kraja, v vsakem „bajzljju“ jih boš več dobil, ko v čitalnici. Vsak ima namreč svojo glavo in svoj želodec.) Morda se je črnogorskemu junaku čudno zdelo, da je v čitalnici tako malo ljudi; a izgovor je brž imel sam rekoč: „Duhoviti ljudje ne hodijo po gostilnicah. Pri nas pijanega človeka babe ostrizujejo, in tak ne sme potem v moško družbo tako dolgo, dokler mu lasje vnovič ne zrastejo. — To je

narod, kteremu nevedni nemški časniki podtikajo nagnjenost do pijanstva!“

Prašal sem ga v pogovoru, kako je bilo mogoče, da so Črnogorci toliko Turka pobili. Tu v kratkem nakopičim vse, kar mi je o tem pravil.

Turka so pobili Črnogorci okoli 30.000 mož. Sami so zgubili blizo 3000 mož, med temi večidel mlade ljudi, ki niso dosti previdni in so se nastavljali turškim krogam; največ je bilo med mrtvimi tujih prostovoljcev. Žive Črnogorce so Turki vjeli le štiri, kterim so potem glave odsekali, Turki imajo izvrstne puške, ki so jih iz Angleškega dobili; to vedo Črnogorci, zato skušajo vedno priti do života z „jataganom“ ali „handžarom“. V levi roki svojo puško, s ktero odbija turška bodala, v desni pa svoj „handžar“ — tako napade urni Črnogorec Turka. Če morejo Črnogorci Turkom do života, potem jim je zmaga gotova; če pa to ni mogoče, dokler namreč puška poje, se Črnogorec varuje; posamezniki skušajo zalesti Turke in kedar so blizo, planejo nanje; nasledek je splošen nered med Turki, potem beg in strašno klanje. Črnogorci so v tem boji vzeli Turkom že toliko pušek, da jih je tretjina z njimi oborožena, in toliko streliva, da ga imajo

za vse leto dosti. Živeža niso nikdar nič zajeli, ker so Turki vedno stradali; tudi obleke ne, ker obleka turškega vojaka je tako slaba, da ni bila groša vredna. Trdnjavo Medun, ki je zlasti Miridite stražila, da si niso upali potegniti s Črnogorci, so Črnogorci z dinamitom popolnoma razdžali.

Nekaj komičnih dogodjajev iz te vojske, kakoršne sem zvedel iz ust tega črnogorskega majorja, bom ob priliki še objavil. H koncu naj bo za danes le še omenjeno, da je jako izobražen, izveden zlasti gledé slovanske zgodovine, izvrsten vojskovodja, čeravno ne zna besedice nemški. Pri nas pa nahajamo ljudi, ki so ponosni edino le na svojo nemščino, ktero pa še neusmiljeno grdo trgajo, ki menijo, da je omikan že sam po sebi vsak, ki nemški le za silo zna, celó ljudi, ki trdijo, da nam je nemški jezik potreben za izobraženje, za veljavnost. Črnogorci ne znajo nemški, pa so vendar 30.000 Turkov pobili. Moj najnovejši prijatelj, črnogorski major, govori več jezikov, le nemškega ne, a je izobražen, da se lahko povsod pokaže. Dokaz, da je človek lahko junak in omikan, če prav nemški ne zna.

suknji, zapahne za seboj vežne duri, stopi v družinsko sobo, kjer najde samo kuharico in začne popraševati po gospodu in po poslih. Ko iz njenega govorjenja zve, da je sama doma, seže za sukno, izleče samokres z dvema cev-kama, ji ga nastavi na prsi in zakliče: „zdaj mi pa daj petsto goldinarjev, če ne, si mrtva!“ Ženska pa je imela še toliko poguma, da hipoma zgrabi za samokres in začne na ves glas vpiti. Tako se vlečeta nekaj časa sem ter tje, da se hudobnež slednjič zboji njenega upitja in zbeži! — Imamo sicer dobro postavlo zoper beračune pa vlačugarje, ali vsaj pri nas je nihče ne spolnuje. Žandarmom se menda zdí „pregmen“, da bi vlačili beračune v ječo; župani po kmetih se pa takih nevarnih postopačev bojé sami, in jih zato v miru puste. — Drug žalosten primerljaj se je zgodil dan poprej v Preddvorski fari. V Bašlju je bilo ženitovanje. Kar pride cela druhal fantinov iz Bele, ki so se bili že prej napovedali na boj Bašljanom. Začne se silen pretep in poboj! Pri hiši, v kateri je bilo ženitovanje, pobijejo okna, izderó železno omrežje, se bijejo s poleni in enakim orodjem in konec boja bil je strašen! Dva obležala sta brž mrtva, trije so zelo nevarno ranjeni, da utegnejo tudi umreti, in še več drugih je več ali manj ranjenih. Čudno se nam le zdí, da ni poslal župan žandarmov v Bašelj, ko je moral vendarle vedeti, da si fantje napovedujejo boj!

Iz Zagreba, 30. januarja. — Matica hrvatska, kateri je predsednik J. Kuljević, obhajala je 28. jan. glavno skupščino, v kateri so nazočili bili skoro vsi starejši in mlajši književniki domači. Po odborovem nasvetu je sklenila, da hoče izdavat i) lep-slovno ali beletristično knjižnico, b) podučno biblioteko ali knjižnico, in c) svoj letopis, in vrh tega hoče skrbeti, da se priredi tvarina za izdavanje narodnih pesmi hrvaških. Nasvetovala se je osnova novega poslovnika, ki ga je pa skupščina izročila odboru, da si ga on po potrebi sam vravná. Skupščina je priporočila odboru, naj misli na sredstva, kako bi matica mogla dobiti si tajnika, kateri bi za večjo nagrado mogel vse svoje moči obračati društvu na prid. Izbrala sta se spet dva od-bora, književni in gospodarski. V prvem je podpredsednik A. Šenoa, v drugem pa R. Lopašić; blagajnik je Kostrenčić.

V „Kat. Listu“ prof. K. o Rusiji doka-zuje, kolike pomembe je v sedanjem vprašanji vzhodnjem, v novi borbi s Turkom. Čudi se kristjanom, kateri se potegujejo za Osmane ali Turke, kajti nekteri delajo to iz nevednosti, nekteri iz hudobnosti. Nikakor ne odobruje razkolnije Ruske; tudi države posebno ne hvali; vendar pripoznava, da je njena naloga sedaj, da požene Turka v Azijo. V tem podpirati ga imajo vsi, katerim je prava olika in vera v čisljih. Posebej je to delo slovansko. Proti koncu skazuje, da Carigrada treba je krščanstvu in krščanki omiki ali prosveti, in balkanskega polotoka tréba je narodom, kateri od nekda tam bivajo, in ti narodi so vzlasti slovanski. Vzhodnja — razkolniška — pa zapadna — katoliška — cerkev, pravi, treba je, da se najdete ondi in takó, kjer in kakor ste se razdvojile, in to je: v Cari-gradu. Slovani so po islamu izgubili tisuč let svojega življenja, svoje prave zgodovine. Zedinjenih moči je treba v ta namen, da se oprostí Evropa tega trinoškega strahu, in po-tem nastane prav res katoliški cerkvi lepo polje blagovitegega delovanja na juga in jutru med čvrstimi slovanskimi rodovi. Bog daj!

Iz Djakova se poroča, da v Osieku je

na ljudski šoli začasno za učiteljico postavljena židovka ali judinja. To je hudo poprijelo katoličane sploh, posebej duhovščino. Da bi le-ti ne mislili, da je proti temu škofijstvo vñemarno, je škof Juraj dal čestitemu duhovstvu okrožnico, v kateri mu poroča o tem žalostnem slučaju, ga spodbuja k marljivemu podučevanju krščanskemu v šoli in zunaj šole, ter obéta, da hoče o tej stvari, ki se vrši med vlado državno in cerkveno sedaj še tajno, po-zneje poročati javno.

Domače novice.

V Ljubljani, 1. februarja.

(Katoliška družba) napravi 11. t. m. v svojih prostorih v Virantovi hiši ob 5½ uri zvečer tombolo, h kateri vljudno vabi vse ude.

(Grof Hohenwart) je imel 28. t. m. pri cesarju avdienco.

(Lov po zaseženih časnikih.) Pretekli teden so prišli nenadoma žandarji k gospodu učitelju na Brezovici in pokazavši mu „Hausdurchsuchungsbefehl“, v pričo prestrašene družine vse po hiši preobrnili, ker je bil gospod učitelj sumljiv, da ima konfiscirane liste „Sl. Naroda.“ Res so našli eno številko in jo od-nesli, gospod učitelj pa je bil v nedeljo poklican k deželni sodnji v Ljubljani, da pové, kako je v prepoved djani list prišel v njegove roke. Menda se plete zoper „narodno tiskarno“ preiskava zavoljo razširjanja v prepoved djanih listov „Sl. Naroda.“

(Slovensko gledališče.) Predstava žaloigre „Kovarstvo in ljubezen“ se je v torek jako dobro vršila v srednje polni hiši. Več o nji prihodnjič.

(XII. občni zbor Matice slovenske.) — Dalje. O poročilu tajnikovem prične se živahna razprava. G. Jurčič se sklicuje na iz-rek tajnikov, ki je v svojem poročilu „Matico imenoval „slovstveno mater naroda sloven-skega“ in jo hvalil, da se je storilo, kolikor se je moglo. Njemu (Jurčiču) in prijateljem njegovim se pa zdí, da ni skrbna mati in da se ni storilo, kar bi se bilo moglo in moralo storiti. Matica je imela l. 1876 dohodkov 7029 gld.; če se dva tisuča odbijeta za razne reči, ostaja za izdavanje knjig 5000 gld.; če se računi pola po 50 gld. in honorar od pole po 20 gld., bi se bilo za 5000 gld. lahko iz-dalo osem večjih in manjših knjig, a dobili smo samo dve neveliki. Res smo dobili tudi dve zemljevidni karti, pa te ste zelo dragi in jako slabi. Slovencem je najpoprej treba knjig, iz katerih bi se ljudje učili slovenščine, da bi jim ne bilo treba segati po nemškem berilu. V zadnjih 10 letih je doraslo dokaj talentov, pa so še skriti, treba bi jih bilo poiskati, in odbor bi moral storiti prvi korak, da zbere vse literarne moči k delu in izda več potreb-nih in dobrih knjig. Dokler pa se to ne zgodi, bode Matica hiralá. Če pa vsak ud na leto dobi 5 ali 6 knjig, bo število hitro raslo. Ko-nečno govornik očita Matici, da je sicer raz-pisala konkurenco za tisk matičnih knjig, da je pa to bilo le navidezno. Tomanovo živ-ljenje obsega 11 pol in ½ in bi se bilo v na-rodni tiskarni tiskalo za 529 gld.; Blaznikova tiskarna pa ga je zaračunila 642 gld.; tisk pri Blazniku je tedaj okoli 100 gld. dražji, ne pa za 23 kr. cenejši od pole, kakor je poročal tajnik. Govornik tedaj ponavlja tudi letos svoj predlog, da naj se tisk odda po konku-renci.

G. Parapat vpraša, koliko zemljevidov še pride? Tajnik odgovori, da letos izidejo zadnji trije. G. Parapat: Hvala Bogu!

G. Šolar: Slišali smo marsikaj, očitati odboru, kar pa ni prav. Danes se nam kaže, kar je napačnega in pomanjkljivega, a še no-ben ni povedal, kako bi bil moral odbor rav-nati, da bi bilo prav. Odbor je storil kar je mogel. Ali je morda katero knjigo zavrgel? Rokopisi so naštetí vsi, kar se jih je nam po-slalo, ali vsaj obljubilo. Vse bo odbor spravil na svitlo, če bo denar. Res nam je treba knjig, toda treba jih je tudi spisati; odbor pa nima naloge knjige spisovati, ampak presoje-vati. Da so zemljevidi pomanjkljivi je res, pa tako slabi vendar niso, ker se jako rabijo. Tudi je treba pomisliti, da se nadaljuje, kar se je bilo sklenilo že l. 1869. Takrat so bile denarne moči še slabe, treba je bilo kuhati z neslano vodo. Ko bi mi danes o tem imeli sklepati, bi vse drugači sodili, zato se bo tudi za naprej vse predrugačilo. Odbor bo vse ro-kopise z veseljem sprejel, in kar bo najboljši, se bode ohranilo.

G. Šuklje očita, da so karte, dasi so neizmerno drage, slabe in za geografični nauk nerabljive. Bolje bi bilo, če bi bili po-snemali Čehe ali Italijane, in dali posloveniti Stielerjev ali Kozenov atlas, ki bi bil tudi v šoli rabljiv, kadar se zemljepisje v slovenskem jeziku vpelje v naše šole. G. Šolar pravi, da se je omislil, ker ni bilo denarja, jaz pa re-čem: dobro, da niste denarja imeli.

G. Vilhar kot denarničar g. Jurčiču pojasnuje, da Tomanovo življenje zaradi tega stane 642 gld., ker je pridejana podoba, ki sama stane 60 gld.

G. Jurčič ugovarja, da je le zaznamoval pot, po kateri naj bi se knjige izdajale. V zgled stavlja Janežiča, ki si je povsod znal poiskati delavnih moči in je vsakemu pisatelju posebej pisal, in tako bi moral delati tudi Matični odbor.

G. Šolar: Založeni smo z raznimi rokopisi in nadejamo se, da jih še kaj dobimo. Odbor je storil kar je bilo mogoče. Kar zemljevid zadeva, smo tačas — l. 1869 — dobro mi-slili; oprostite tedaj, in nas ne sodite po da-našnjem dnevu, ko je hiša že dodelana, ampak po tedanjih razmerah. Prišle bodo mlajši moči in bodo boljši.

Dr. Poklukar: G. Jurčič je očital, da je bila konkurenca le navidezna, to natolce-vanje je za odbor razžaljivo, zato ga on v imenu odbora odločno odbija.

G. Kljun vpraša g. prof. Šukljeta, bi li zemljevidi bili ceneji, če bi bila Matica izda-jala poslovenjen atlant Stielerjev ali Kozennov?

G. Šuklje meni, da bi bilo to ceneje; sicer pa zopet ponavlja, da Matični atlant za šole ne bo za rabo, in če bomo kedaj za-htevali slovenska predavanja v šolah, nam bode vlada odgovorila: Dajte nam drug atlant.

G. Šolar povdarja, da ni dokazano, da bi bil poslovenjen Atlant Stielerjev ali Kozen-nov ceneji od sedanjega. Že v začetku je od-bor mislil na to in se obrnil do založnika at-lanta Stielerjevega, pa stroški bi bi bili tako ogromni, da bi jih Matica ne bila mogla zma-govati.

G. Klun izreka svoje začudenje o nedo-slednosti nasprotnikov. Eden pravi, knjig nam je treba knjig, vi pa izdajate atlant, eden pa trdi, da se je za atlant še premalo storilo in da bi bilo treba zanj še več žrtvovati. Ker se je pa o tej reči že veliko govorilo, predlaga konec razprave, kar za njim zahteva tudi g. Špendal. Se sprejme, in govorita le še tajnik in prvosednik.

G. Praprotnik pojasnuje, da g. Cigale, ki nadzoruje izdavanje zemljevida je Matici

pisal, da so zadnje karte nekoliko slabeje od prvih in imena semtertje malo zamazana. Odbor je vsled tega izdajatelju utrgal 50 gld.

Dr. Bleiweis. Rajši bi ne bil na tem mestu, kakor da sem, če bi mi čast tega ne velevala. Očita se nam, da je bila konkurenca za tiskovine le na videz razpisana. To žali odbor in g. Jurčič je menda le bolj pro domo sua (za narodno tiskarno) govoril. Če je v računih kaka pomota, se bode poravnala, tega pa nikakor ne, da bi se konkurenca razpisovala vsako leto; vladini, deželni in drugi vradi jo razpisujejo navadno za tri leta, in tega časa se bode tudi Matica držala. Kar se tiče atlantov, mi je žal, da g. Cigaleta ni tukaj, ki je bil prevzel skrb za izdajanje zemljevidov in bi najlaglje povedal, kaj se je v tem oziru vse storilo. Ugovor, da odbor ni spolnoval svoje dolžnosti, je prazen. Saj je odbor v svojem delovanju navezan na pravila. Tako slab pa tudi ravno ni. Če pogledam v njegov imenik, najdem med odborniki 13 profesorjev, 7 doktorjev in 4 druge učitelje? Ali mar to ni cvet domače inteligencije? Nikar naj se ne zahteva, da naj odbor sam dela; delajte tudi vi zunaj odbora, saj se vsako delo dobro honorira. Vedno se o slogi govori, pa je ne najdemo nikjer; nihče se ne spodtikuje nad kritiko, toda kritika ne sme biti podira-joča, ampak zidajoča.

Poročilo tajnikovo se potem vzame na znanje. (Konec sledi.)

(Tagblatt) zopet duhovščino opominja, da naj ljudem bolje razklada božje zapovedi, da ne bo toliko pobojev, napadov itd. po deželi. Duhovščina vestno spolnuje svoje dolžnosti in si prizadeva za poduk ljudstva, kar more, a ravno tisti ljudje, ki ji vedno očitajo malomarnost, stavljajo ji v tem oziru največ zadržeg. Berite le dopis iz Konjic v št. 11. „Slovenca“ od sobote 27. januarja in prepričali se boste, da krivda prepičlega poduka zadeva vse druge kakor pa duhovne.

(Dva realca) sta bila te dni zarad tatvine izključena.

Razne reči.

— † Č. g. Janez Müller, fajmošter na Mirni, je 30. t. m. za plućnico umrl. R. I. P.

— Kamniška čitalnica napravi v nedeljo, dne 4. februarja, veselico na korist dilitanta g. Gr. Slabjanja s sledečim programom: 1. Slovo, čveterospev, od B. Ipavca. 2. Poslednja želja za glasovir in citre od Fr. Ozbiča. 3. Odmev v dolini, za dvoje citre od Blumlacherja. 4. Noč na blejskem jezeru za glasovir, dvoje gosli in I. in II. tenor. 5. Roka v roko, Polka française za 6 citer od J. Umlaufa. 6. Krojač Fips, burka v 1 dejanji. 7. Ples. — Vljudno se vabijo vsi čast. gg. udje k obilni vdeležbi, ter naj blagovolijo tudi sposobne neude seboj pripeljati. Začetek ob 1/8. uri zvečer. Vstopnina za ude 10 kr., za vpejlane neude 30 kr. Radodarnosti se ne stavijo meje.

Odbor.

— Vabilo. Novomeška čitalnica svoje ude vljudno vabi k Vodnikovim slovesnosti, ktero je iz posebnih vzrokov preložila od 2. febr. na nedeljo 4. februarja. Program veselici, ki se prične ob 1/8. uri zvečer v dvorani „Narodnega doma“, je: 1. „Naprej“, možki zbor. Jenko. 2. Govor. 3. Ouverture, čveterosoč. na glasoviru. C. M. v Weber. 4. „Želje“, baritonsolo z glasovinom. Ant. Nedved. 5. „V tihi noči“, čveterospev. Ant. Heidrich. 6. Himna na sv. Cecilijo, za gosli, harmonium in glasovir. Charl. Gounod. 7. Deklamacija.

8. „Spomin Valent. Vodnik“ dvospev z glasovinom. J. Fleišman. 9. „Samo“, možki zbor. Anton Foerster. 10. Ouverture k „Tankredu“, čveterosoč. na glasoviru. Rossini. Po dovršenem programu: Sijajni ples.

— Družba sv. Mohora in Matica Slovenska. „Pučke Novine“ br. 4. opisujejo ob kratkem vrlo našo družbo sv. Mohora, po kateri so Hrvati nedavno napravili si društvo sv. Jeronima v namen, da izdaje knjige za ljudstvo na svetlo. Nenavadno lepo napreduje družba sv. Mohora, in ima družnikov in podporaikov tudi med Hrvati na pr: V zagrebski biskupiji 150, v senjski 98, v poreški 39 udov. Z ozirom na to, pravijo „P. Novine“, da je to živ dokaz, da smo vsaj na početku književne vzajemnosti med Hrvati in Slovenci. Daj Bog, da tim lepše napreduje vedno ta vzajemnost med nami! — Pred dvema letoma prestvarila se je z novimi pravili prejšnja „Matica ilirska“ v „hrvatsko“, ktero je 28. t. m. obhajala občni zbor v Narodnem domu. „Vienac“ in po njem je prinesel pred zborom „Obzor“ veči spis, v katerem jadicuje, da „Matica hrvatska“ ne doseza svojega namena, in nasvetuje, kako naj se bolje vstroji in kako naj vredi poslovanje, da bode delovala bolj uspešno. Iz spisa je videti, da „hrvatske Matice“ čakajo še mnoge borbe, ktere je naša „slovenska Matica“ že prestala in dognala, in dasi tudi pri nas imenovani društvi — Mohorjevo in Matično — niste še popolnoma, vendar bode še dokaj Save preteklo skozi Hrvatsko, dokler bratje Hrvati svoji društvu — „svetojeronimsko in „Matico hrvatsko“ doženo do one stopinje, na kateri ste naši že nekaj let. Veselo pa je res, da so se Hrvati jeli ozirati na Slovence, delujoče na književnem polji, in želeti je, da bi vzbujala in pospeševala se kolikor mogoče slovstvena vzajemnost slovensko-hrvaška!

— Jugoslavenski Stenograf. Poslednje dni došla nam je od lanskega leta zadnja številka strokovnega lista „Jugoslavenski Stenograf“, ki ga v Zagrebu izdaje in ureduje naš rojak gosp. Ant. Bezenšek, izpitani učitelj stenografije, stenograf trojedne kraljevine. Veseli nas, da je to hvalevredno podvzetje pri občinstvu našlo toliko odziva, da je daljno izhajanje lista tudi tekoče leto zagotovljeno. Zlasti pa nas je veselilo čitati, da so gospoda izdavatelja podpirali najizdatnije Slovenci, ki reprezentujejo 80% vseh naročnikov. To je lepo znamenje, — stenografija je sedanji čas za vsakega izobraženca skoro nezogibno potrebna znanost — in da so Slovenci to potrebo mej vsemi Jugosloveni v tako izdatnej meri uvažili, moramo s posebnim zadovoljenjem zabilježiti. Želimo toraj, da bi „Jugoslavenski Stenograf“ v prihodnje mej Slovenci dobil še več prijateljev in da bi osobito naša mladina in naši mlajši gg. duhovniki ne opustili priložnosti, po njem temeljito izuriti se v tej koristnej in lepejši znanosti.

List velja za celo leto le 1 gld. 40 kr., kar za tako koristno svrhu ni ravno težavno pogrešati. Pošilja se pod naslovom A. Bezenšek v Zagrebu (Petrinjska ulica br. 365.)

— Velikanska obravnava. V Mačérati na Laškem se vrši sodnijska obravnava, v kateri je nad 112 zatožencev, koliko bode še le prič! Najhuji zatoženec ima nad sto ubojev na vesti, drugi nad petdeset napadov in ropov in nad sto tatvin, vsi drugi ne ostajajo dosto za prvima.

— Tatvin, ki so se v Trstu v enem tednu zgodile, našteva „Edinost“ štirinajst, pa pravi, da bi jih zamogla navesti še mnogo.

Vsi se menda strinjajo z opazko, da za Trst bi morala biti postava ostrejša in tudi velika kaznilnica za tatove, ki nočejo delati.

Umrli so:

Od 26. do 28. jan. Matej Gorjup, pos. o., 16 m., za prehlajenjem. Terezija Leitner, okrajn. komis. vdova, 65 l., za vtriplj. pluč. Jan. Košir, del. o., 6 1/2 l., za vodenico. Neža Hoffmann, kavarn. ž., 56 l., in Terezija Šivic, del., 24 l., obe za jetiko. Meta Martinec, m. reva, 66 l., za prehlajenjem.

Telegrafične denarne cene 31. januarja.

Papirna renta 62.90 — Srebrna renta 65.15 — Zlata renta 74.70. — 1840letno državno posejilo 113.25 Bankine akcije 335 — Kreditne akcije 148.70 — London 122.65 — Srebro 115.50 — Ces. kr. cekini 5.80 — 20-frankov 9.70.

Denarstvene cene. 31. januarja.

	Denar.	Blago
Državni fond.		
5% avstrijska papirna renta	63.10	62.25
5% renta v srebru	67.90	68. —
Srečke (lozi) 1854. l.	107.70	108. —
„ „ 1860. l. cel.	112.75	113.25
„ „ 1860. l., petinke	121. —	122.25
Premijski listi 1864. l.	134.25	135.75
Zemljišćine odveznice.		
Štajarske po 5%	96.50	96.75
Kranjske, koroške in primorske po 5%	95. —	96. —
Ogerske po 5%	73.50	74. —
Hrvaške in slavonske po 5%	85. —	87. —
Sedmograške po 5%	71.50	72. —
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	230. —	831. —
Unionske banke	53.50	54. —
Kreditne akcije	143. —	143.50
Nižovstr. eskomptne družbe	695. —	705. —
Anglo-avstr. banke	77.15	78. —
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. n. v.	161.50	161. —
Tržaške „ 100 „ k. d.	118. —	119. —
„ „ 50 „ „ „	56. —	56.50
Budenske „ 40 gld. n. v.	28.75	29. —
Salmove „ 40 „ „ „	40.25	40.75
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	28.50	29.25
Clary-jeve „ 40 „ „ „	29.50	30. —
St. Genois „ 40 „ „ „	34.50	35. —
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	27.25	27.75
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	22.75	23.25
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.82	5.84
Napoleonsd'or	9.82	9.83
Srebro	115.50	115.75

„THE GRESHAM“ zavarovalno društvo na življenje v Londonu.

Sedež podružnice za Avstrijo je na
Dunaju, Opernring št. 8.

Aktiva društva znašajo nad 53,000.000 frnk
Letni dohodki na premijah
in obrestih 30. jun. 1875 11,851.351 „
Za zavarovanja na življenje
in odkupljenja je društvo
od vstanovitve (1848) izplačalo nad 62,000.000 „
V zadnji 12 mesečni dobi
se je društvu stavilo za
novih ponudeb, in v zadnjih
21 letih stavljenе ponudbe
zdaj skupaj znašajo več ko 720,000.000 „

Razgledje in vsakotera pojasnila daje zastopništvo za Kranjsko, Koroško in Spodnje Štajarsko v Ljubljani pri gosp. **Valentinu Zeschko-tu**, agenti po deželi in podružnica za Avstrijo (66—9)

na Dunaju, Opernring št. 8.

Pijančevanje,

tudi brez vednosti dotičnega človeka, odpravljam nevtogoma in tako gotovo, da se človeku pristudi. Zahvalnih in pohvalnih pisem imam veliko. Komur je treba, naj se pismeno oherne do **Th. Konetzky**, Drogen-handlung in Grünberg in Schlesien. (5—2)